

Δρ. Δημήτριος Καραμπερόπουλος
Πρόεδρος Επιστημονικής Εταιρείας
Μελέτης Φερών-Βελεστίνο-Ρήγας

**Νικόδημος Μαζαρράκης Φεραίος,
ο λόγιος εκ Βελεστίνου ένα αιώνα πριν από τον Ρήγα**

(Δημοσιεύθηκε στην εφημ. *Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ*, 7 Ιουνίου 2020)

Συγκεντρώνοντας βιβλία με αναφορές στο Βελεστίνο και τον Ρήγα, μια μέρα του 1985 αγόρασα το βιβλίο με τίτλο «*Αρχαιολογικός και τουριστικός Οδηγός Θεσσαλίας*», εκδόσεις «Όμηρος», Βόλος 1958, με συγγραφείς τον καθηγητή Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Βαγγέλη Σκουβαρά και τον λαογράφο Κίτσο Μακρή. Εκεί, στο λήμμα με τίτλο «Φεραί-Βελεστίνο» ο καθηγητής Σκουβαράς σημείωνε λίγες επί πλέον γραμμές: «*Από το Βελεστίνο καταγόταν ένας λόγιος της τουρκοκρατίας, ο Νικόδημος Φεραίος 'άνθρωπος κατ' αλήθειαν πολλά καλός και επιτήδειος εις τα μαθήματα'*, όπως γράφει ο μαθητής του Αναστάσιος Γόρδιος. Ο Νικόδημος δίδασκε στην Αθήνα στα 1675 και κατόπιν στα Γιάννενα».

Πρωτόγνωρο. Μαθαίναμε για πρώτη φορά πως υπήρξε λόγιος Βελεστινιώτης έναν αιώνα πριν από τον Ρήγα Βελεστινλή. Έτσι αυτές τις λίγες γραμμές τις αναδημοσιεύσαμε στην *ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ*, Ιούλιος 1985, σελ. 4, για να γίνει σιγά-σιγά γνωστή αυτή η καινούργια γνώση για τον τόπο μας. Έκτοτε άρχισε η συγκέντρωση στοιχείων για τον συμπατριώτη μας αυτόν λόγιο του 17^{ου} αιώνα.

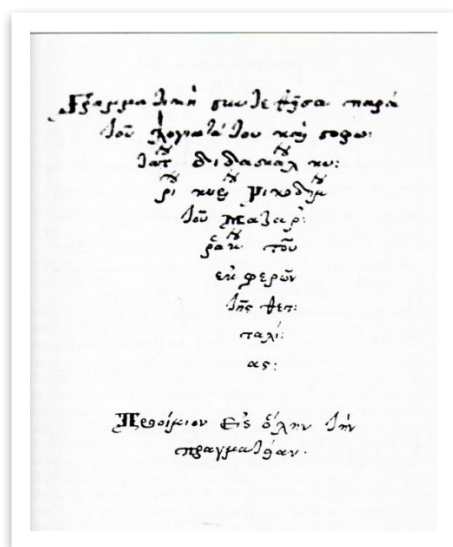
Την επόμενη χρονιά, το 1986, διοργανώναμε το Α΄ Διεθνές Συνέδριο για τον Ρήγα Βελεστινλή και τη γενέτειρά του. Δεν είχε μέχρι τότε διοργανωθεί συνέδριο για τον Ρήγα. Στις εργασίες του Συνεδρίου έλαβε μέρος ως πρόεδρος μιας συνεδρίασης και ο Κίτσος Μακρής. Ανακοίνωση έκανε και ο συμπατριώτης καθηγητής Ιστορίας του Α.Π.Θ. Αθανάσιος Καραθανάσης, παρουσιάζοντας τις μέχρι τότε, το 1986, μελέτες και δημοσιεύματα για τον Ρήγα Βελεστινλή. Τότε του πρωτοείπα για τον λόγιο του 17^{ου} αιώνα τον ιερομόναχο «Νικόδημο Μαζαρράκη Φεραίο», επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη του και με την υπόσχεση στο Β΄ Διεθνές Συνέδριο να μιλήσει γι' αυτόν.

Σχετικές ανακοινώσεις στα Συνέδρια
«Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας»

Πράγματι, το 1992, ο Αθανάσιος Καραθανάσης έκανε την ανακοίνωση με τίτλο «*Νικόδημος Μαζαρράκης ο Φεραίος. Βιογραφικά και εργογραφικά. Πρόδρομη ανακοίνωση*». Δημοσιεύθηκε στα Πρακτικά του Β΄ Διεθνούς Συνεδρίου *Υπέρεια*, έκδοση της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνο-Ρήγα, (Αθήνα 1994, τόμ. 2, σελ. 221-226). Έτσι, έχουμε τις πρώτες γνώσεις για τον Βελεστινιώτη αυτόν λόγιο του 17^{ου} αιώνα και το έργο του την «Γραμματική».

Παράλληλα, προμηθευθήκαμε σε φωτοτυπία από τη Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας του Βουκουρεστίου το ανέκδοτο έργο του Μαζαρράκη Φεραίου με τίτλο «*Γραμματική*», σκοπεύοντας κάποια στιγμή να εκδοθεί με σχόλια και ευρετήριο. Για την «*Γραμματική*» αυτή μίλησε στο Γ΄ Διεθνές Συνέδριο «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας», 1997, ο φιλόλογος Ιωάννης Ν. Ηλιούδης με τίτλο, «*Η Γραμματική του Νικοδήμου*

Μαζαρράκη (17^{ου} αι.)», και η ανακοίνωση περιέχεται στα Πρακτικά (Υπέρεια, τόμ. 3, Αθήνα 2002, σελ. 331-334).

Ο τίτλος του χειρογράφου της «Γραμματικής», που φωτοαντίγραφο βρίσκεται στο Αρχείο μας, «Γραμματικὴ συντεθεισα παρά τοῦ λογιωτάτου καὶ σοφωτάτου διδασκάλου κυρίου κυρίου Νικοδήμου τοῦ Μαζαράκου τοῦ ἐκ Φερῶν τῆς Θετταλίας. Προοίμιον εἰς ὄλην τὴν πραγματείαν».

Επίσης, για την «Γραμματική» έκανε ανακοίνωση στο Ε΄ Διεθνές Συνέδριο «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας», 2007, ο Απόστολος Σταβέλας, Ερευνητής του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών, με τίτλο, «*Η Αριστοτελική φυσιογνωμία της Γραμματικής του Νικοδήμου Μαζαράκου εκ Φερῶν*», δημοσιευμένη στα Πρακτικά του Συνεδρίου, (Υπέρεια, τόμ. 5, Αθήνα 2010, σελ. 705-714).

Τέλος, στο ΣΤ΄ Διεθνές Συνέδριο «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας», 2012, ο Χαρίτωνας Καρανάσιος, Ερευνητής του Κέντρου Ερεύνης του Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών, του με τίτλο «*Νέα στοιχεία για τον Φεραίο δάσκαλο Νικόδημο Μαζαράκη τον Θεταλό βάσει της αλληλογραφίας του*». παρουσίασε τις 32 επιστολές του Νικοδήμου Μαζαράκη Φεραίου, από όπου γνωρίζουμε και το έτος θανάτου του, το 1682, από πανώλη. Διαπιστώνεται η διδακτική του πορεία, στην Αθήνα, την Άρτα, τα Ιωάννινα, καθώς επίσης και η προσπάθεια να διδάξει στην πατρίδα του, το Βελεστίνο. Το στοιχείο αυτό δείχνει πως το 1675 λειτουργούσε σχολείο στο Βελεστίνο, ένα αιώνα πριν από τον Ρήγα Βελεστινλή. Η ανακοίνωση δημοσιεύθηκε στα Πρακτικά του Συνεδρίου (Υπέρεια, τόμ. 6, Αθήνα 2014, σελ. 351-370).

***

Συνοπτικά μπορεί να λεχθεί, πως με τα Διεθνή Συνέδριά μας «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας» αναδείχθηκε και ο εκ Βελεστίνου λόγιος του 17^{ου} αιώνα Νικόδημος Μαζαρράκης Φεραίος. Στοιχεία για τον βίο και το έργο του αντλούνται από τις 32 επιστολές (25 δικές του και 7 προς αυτόν) και είναι συγγραφέας μιας ανέκδοτης «Γραμματικής», την οποία ευελπιστούμε μελλοντικά να εκδοθεί όπως και όλες οι 32 επιστολές του.